Kodex
povinností chovatele skotu pro zajištění welfare a ochrany hospodářských zvířat před týráním

I. Účel a cíl kodexu povinností chovatele skotu

Tento kodex povinností chovatele skotu (dále jen „Kodex“) stanovuje základní zásady a standardy zodpovědné péče o skot (dále jen „zvířata“) v chovech **s cílem vysvětlit, jaké má každý chovatel zákonné povinnosti v rámci zajištění dostatečné úrovně welfare zvířat a jejich ochrany před týráním a nevhodnými podmínkami v chovech.** Kodex na jednom místě přehledně shrnuje každodenní povinnosti chovatelů zvířat dané platnou legislativou České republiky a Evropskou unií týkající se ochrany zvířat v chovech.

Tento Kodex má za cíl podpořit dodržování zákonných požadavků v chovech zvířat s cílem minimalizovat pochybení ze strany pracovníků na farmách či v zemědělských podnicích. Účelem tohoto Kodexu tak není stanovení standardizovaných pracovních postupů pro pracovníky v chovech zvířat. Pracovní postupy musí reflektovat specifické podmínky v jednotlivých chovech zvířat, nelze je zde stanovit obecně.

II. Zákonný rámec

Kodex vychází zejména z následujících platných právních předpisů v aktuálním znění:

- Zákon č. 246/1992 Sb., na ochranu zvířat proti týrání, ve znění pozdějších předpisů.
- Zákon č. 166/1999 Sb., o veterinární péči a o změně některých souvisejících zákonů.
- Nařízení vlády č. 27/2002 Sb., kterým se stanoví způsob organizace práce a pracovních postupů, které je zaměstnavatel povinen zajistit při práci související s chovem zvířat.
- Vyhláška č. 208/2004 Sb. o minimálních standardech pro ochranu hospodářských zvířat, ve znění pozdějších předpisů.
- Vyhláška č. 344/2008 o používání, předepisování a výdeji léčivých přípravků při poskytování veterinární péče, ve znění pozdějších předpisů.
- Směrnice Rady 2008/119/ES ze dne 18. prosince 2008, kterou se stanoví minimální požadavky pro ochranu telat.

III. Základní principy dobrých životních podmínek (welfare) zvířat v chovech

Welfare zvířat spočívá v zajištění životních podmínek, které respektují fyziologické a etologické potřeby zvířat, s cílem předcházet utrpení, stresu, zraněním a zdravotním komplikacím. Chovatel zvířat dodržuje v chovu následující principy:

1. Personál a kontrola stavu zvířat

Chovatel je povinen zajistit, aby o zvířata pečoval dostatečný počet pracovníků, kteří mají náležité schopnosti a znalosti k tomu, aby byli schopni:

a) rozpoznat zjevné příznaky zhoršení zdravotního stavu zvířete,
b) vyhodnotit negativní změny v chování zvířete,
c) určit, zda celkové prostředí je vhodné k zachování zdraví a pohody zvířete.

Jakékoliv podezření při změně stavu zvířete musí ošetřovatel/pracovník hlásit odpovědné osobě/nadřízenému.

2. Etologické potřeby a sociální interakce

Volnost pohybu zvířat nesmí být omezována způsobem, který vede k utrpení nebo k poškození zdraví zvířete, např. trvalé svázání nebo připevnění předmětu ke zvířeti na pastvinách nebo ve výbězích (např. závaží, svazování končetin u dojnic).

Pokud je zvíře uvázáno, připoutáno nebo uzavřeno, musí mu být poskytnut náležitý prostor pro jeho fyziologické a etologické potřeby v souladu s dosavadními zkušenostmi a vědeckými poznatky.

Telata nesmí být uvázána s výjimkou telat chovaných ve stádě při krmení mlékem nebo jeho náhražkou po dobu maximálně 1 hodiny.

3. Pohodlí a vhodné ustájení

Zvířata musí mít k dispozici čisté, prostorné a pohodlné ustájení s dostatečným prostorem pro pohyb, odpočinek a sociální interakci. Podmínky ustájení musí odpovídat kategorii, velikosti a plemeni zvířat s dostatečným přístupem k vodě a krmivu. Zvláštní péče je věnována ustájení telat. Minimální velikost prostoru, který je vyžadován pro ustájení jednotlivých věkových kategorií zvířat je stanoven ve Vyhlášce č. 208/2004 Sb. o minimálních standardech pro ochranu hospodářských zvířat, ve znění pozdějších předpisů.

Zvířata, která nejsou chována v budovách, jsou tak přiměřeně chráněna před nepříznivými povětrnostními podmínkami, predátory a riziky ohrožující jejich zdravotní stav.

Podlahy v budovách pro chov telat musí být hladké, ale ne kluzké, tvořeny pevným, rovným a stabilním povrchem. Telata ve stájích a boxech musí mít vhodnou podestýlku, zejména telata mladší než dva týdny a telata v izolaci.

4. Větrání, teplota a osvětlení

Prostředí ustájení musí zajišťovat dostatečnou cirkulaci vzduchu, dále adekvátní teplotu a osvětlení. Je nutné zajistit, aby nedocházelo ke stresu nebo k takovým tepelným výkyvům, které by mohly poškodit zdraví zvířat.

5. Výživa a hydratace

Zvířata musí být krmena krmivem odpovídající jejich nutričním potřebám a v intervalech odpovídající jejich fyziologickým potřebám. Nutriční hodnota krmiva musí být pravidelně kontrolována a přizpůsobena stavu, věku a produkci zvířat. Zvířata musí mít neustálý přístup k čerstvé a čisté vodě. Zvláštní péče je věnována výživě telat, zejména co se týče napojení

mlezivem nejpozději do 6 hodin po narození a u starších telat s dostatečným obsahem železa a vlákniny v krmivu. Telata bez kontaktu s matkou musí být krmena alespoň dvakrát denně.

6. Reprodukce

Chovatel zvířat musí v intenzivních stájových chovech zabezpečit kravám a jalovicím před a po porodu ustájení v boxu s pevnou podlahou a podestýlkou. Ošetřovatel krav a jalovic musí ovládat techniku telení a v případě podezření na obtížný porod nahlásit tento stav svému nadřízenému zaměstnanci a vyžádat pomoc veterinárního odborníka. Při porodu prováděném ošetřovatelem nelze používat mechanické pomůcky s výjimkou těch, které jsou k tomu přímo určené, jako jsou ručně ovládané provazy. Zcela ve výjimečných případech lze použít ruční porodní páku s provazy pro jejich rychlé uvolnění.

Zvířata by měla být chována a reprodukována se snahou zajistit jejich maximální zdravotní stav s dobrými životními podmínkami.

7. Zdravotní péče a prevence

Zdraví zvířat musí být pravidelně kontrolováno chovatelem či veterinárním odborníkem. Každý chovatel je povinen zajistit preventivní zdravotní opatření, jako je očkování, odčervení, pravidelnou péči o paznehty a včasnou diagnostiku nemocí. Léčba nemocného zvířete musí být prováděna v souladu s veterinárním doporučením a zaznamenána dle požadavků platné legislativy dle Vyhlášky č. 344/2008 o používání, předepisování a výdeji léčivých přípravků při poskytování veterinární péče. V případě podezření na zranění či nemoc zvířete musí pracovníci v chovu zajistit:

- **Okamžité vyhodnocení stavu**

Jakékoliv podezření na zranění nebo nemoc zvířete musí být neprodleně nahlášeno odpovědné vedoucí osobě (např. vedoucímu chovu nebo veterinárnímu lékaři). Zvířata s viditelnými příznaky poranění, s nemocí či s podezřením na nákazu jsou izolována ve vhodném odděleném místě pro ustájení, pokud je to nutné pro zajištění jejich klidu nebo pro snížení rizika šíření nákazy.

Zvířata, která se neumí sama bez bolesti pohybovat, jsou vyčerpaná a těžce zraněná, je nutné ošetřit na místě nebo v krajním případě co nejrychleji nouzově usmrtit. Zvířata, u kterých není indikace k utracení/porážce je nutné po prvotním ošetření přemístit do izolačního boxu.

- **Veterinární kontrola a diagnostika**

Na základě podezření na zranění nebo nemoc musí být zvířeti, co nejdříve poskytnuta první pomoc a odborná veterinární péče nebo musí být zvíře bezodkladně usmrceno. Veterinární lékař provede potřebná vyšetření a navrhne léčebný plán v souladu se zdravotními potřebami zvířete.

- **Poskytnutí odpovídající léčby a péče**

V případě zranění nebo diagnostikování onemocnění musí být zvířeti poskytnuta odpovídající léčba a péče v souladu s doporučeními veterinárního lékaře.

- **Prevenci a nápravná opatření**

Pokud je nemoc nebo zranění následkem podmínek v chovu (např. nevhodné ustájení nebo nevhodná strava), musí chovatel neprodleně zavést nápravná opatření. Pravidelná kontrola podmínek chovu a hygieny je nutná pro minimalizaci rizik budoucích zdravotních problémů. U všech zvířat držených v chovných systémech, jejichž dobré životní podmínky závisí na časté lidské pozornosti by měly být kontrolovány např. ošetřovatelem či chovatelem minimálně jednou denně.

U zvířat chovaných nebo držených v jiných systémech bude kontrola prováděna v intervalech dostatečných pro zamezení jakémukoli utrpení. U telat chovaných v budovách musí chovatel zabezpečit jejich prohlídku nejméně dvakrát denně.

- **Evidenci a hlášení**

Každý případ zranění či onemocnění musí být zaznamenán v evidenci, ve které jsou uvedeny náležitosti: datum, příznaky, poskytnuté ošetření a závěry veterinárního lékaře. Tyto záznamy se uchovávají na dobu nejméně tří let a jsou k dispozici příslušnému orgánu během inspekce, nebo v případě vyžádání. V případě nákazového onemocnění musí chovatel bezodkladně informovat příslušné orgány a dodržet preventivní a karanténní opatření stanovená legislativou.

8. Zacházení se zvířaty

Veškerá manipulace se zvířaty musí být prováděna šetrně, s ohledem na jejich přirozené chování a schopnosti v souladu s dosavadními poznatky z oblasti chování zvířat. Používání hrubé síly, pomůcek a technik, které způsobují nepřiměřenou bolest, stres, utrpení nebo poškození zdraví, je nepřípustné. Mezi základní principy zacházení a manipulace se zvířaty patří zejména:

- **Šetrné zacházení a minimalizace stresu zvířat**

Veškeré manipulace se zvířaty má být prováděna klidně a bezpečně, s cílem minimalizovat stres a zabránit zranění zvířat. Ošetřovatelé jsou povinni využívat přirozené pohyby zvířat a zajistit, aby byl pohyb zvířat v souladu s jejich přirozeným chováním.

Manipulace by měla probíhat v klidném prostředí s omezeným ruchem a hlukem tak, aby se minimalizoval stres zvířat, je-li to možné. Důležité je také dodržovat rutinu a manipulovat se zvířaty pravidelně, což jim umožňuje navyknout si na činnost s cílem minimalizovat jejich nervozitu.

Mechanická zařízení nutící krávy a jalovice k pohybu nesmí být používána v období posledních dvou měsíců březosti.

Při manipulaci s telaty se nesmí použít poháněcí nástroje využívající elektrický výboj.

- **Vhodné pomůcky**

Používání mechanických zařízení a pomůcek při manipulaci (např. vodících nástrojů) musí být v chovu omezeno na případy, kdy je to nezbytné nebo účelné (např. veřejné vystoupení zvířat na přehlídkách a svodech). Zařízení a pomůcky musí být navrženy tak, aby zvířatům nezpůsobily bolest nebo klinicky zjevné poranění, popř. dlouhodobé klinicky prokazatelné

negativní změny v orgánech zvířete. Pomůcky vyvolávající bolest a stres nejsou v manipulaci se zvířaty přípustné (s výjimkou případů aprobovaných právními předpisy a pod odborným dohledem vedoucího sekce/chovu).

- **Vzdělávání a proškolení pracovníků**

Každý pracovník, který přichází do kontaktu se zvířaty, musí být náležitě proškolen v technikách bezpečné manipulace se zvířaty, s důrazem na předcházení použití síly či jakéhokoliv druhu fyzického nátlaku. Zneužívání zvířat nebo agresivní manipulace jsou nepřípustné.

IV. Kontrola a odpovědnost chovatelů

Chovatelé zvířat jsou odpovědní za dodržování principů uvedených v tomto Kodexu. Jsou povinni zajistit pravidelnou kontrolu podmínek chovu a přizpůsobovat jej aktuálním požadavkům welfare zvířat a platné legislativě.

Účinným systémovým nástrojem úspěšného uvedení Kodexu v praxi a tím i zaručení odpovídajícího welfare zvířat a jejich ochrany proti týrání je pravidelné **školení pracovníků v chovech** (školení k této problematice může být spojeno např. se školením v rámci BOZP).

V. Závěrečná ustanovení

Znění tohoto Kodexu společně vypracovaly svazy chovatelů skotu:

- Svaz chovatelů holštýnského skotu ČR
- Svaz chovatelů českého strakatého skotu
- Český svaz chovatelů masného skotu ve spolupráci s Agrární komorou ČR a Státní veterinární správou

Povinnosti chovatelů dodržovat uvedená ustanovení vyplývají z legislativy ČR s cílem zvýšení kvality v chovech zvířat.

Příloha č. 1

Podrobný výpis platných zákonných ustanovení relevantní pro chov skotu

Zákon č. 246/1992 Sb. na ochranu zvířat proti týrání

Zvířata jsou stejně jako člověk živými tvory, schopnými na různém stupni pociťovat bolest a utrpení, a zasluhují si proto pozornost, péči a ochranu ze strany člověka.

ČÁST PRVNÍ

OBECNÁ USTANOVENÍ

§ 1

Účel zákona

(**1)** Účelem zákona je chránit zvířata, jež jsou živými tvory schopnými pociťovat bolest a utrpení, před týráním, poškozováním jejich zdraví a jejich usmrcením bez důvodu, pokud byly způsobeny, byť i z nedbalosti, člověkem.

(2) Tento zákon zapracovává příslušné předpisy Evropské unie1) a upravuje v návaznosti na přímo použitelné předpisy Evropské unie1a)

a) požadavky a podmínky ochrany zvířat proti týrání,

b) práva a povinnosti fyzických a právnických osob na úseku ochrany zvířat proti týrání, včetně požadavků na jejich kvalifikaci a odbornou způsobilost,

c) soustavu, působnost a pravomoce orgánů vykonávajících státní správu na úseku ochrany zvířat proti týrání, d) opatření pro ochranu pokusných zvířat, která jsou používána pro vědecké nebo vzdělávací účely.

§ 2

(1) Zakazuje se týrání zvířat.

(2) Zakazují se všechny formy propagace týrání zvířat.

§ 3

Pro účely tohoto zákona se rozumí

…

l) utrpením stav zvířete způsobený jakýmkoliv podnětem nebo zákrokem, kterého se zvíře nemůže samo zbavit a který u zvířete způsobuje bolest, zranění, zdravotní poruchu anebo smrt,

m) nepřiměřenou bolestí bolest neodpovídající povaze potřebného zákroku,

…

r) utýráním přivození smrti zvířete v důsledku bolestivého anebo jinou trýzeň zvířeti působícího jednání člověka, které zvíře přežije, ale které má za následek nutnost jeho utracení pro následky z utrpení, anebo usmrcení zvířete zakázanými metodami (§ 5 odst. 5 a § 14 odst. 1),

…

v) zařízením stavba, budova, komplexy budov nebo jiné prostory, v nichž je provozována činnost se zvířaty; může se jednat o zařízení, která nejsou úplně oplocena nebo zastřešena, jakož i o pohyblivá zařízení,

…

z) přepravou přesun živých zvířat v dopravních prostředcích, včetně jejich nakládky, vykládky nebo překládky,

aa) intenzivním chovem chov, při kterém jsou využívány chovatelské metody, při nichž jsou hospodářská zvířata chována v takových počtech nebo hustotě, nebo za takových podmínek, nebo na takové úrovni produkce, že jejich zdraví a životní pohoda závisejí na častém dohledu člověka,

§ 4

(1) Za týrání se považuje

a) nutit zvíře k výkonům, které neodpovídají jeho fyzickému stavu a biologickým schopnostem a prokazatelně překračují jeho síly,

b) podrobit zvíře výcviku nebo veřejnému vystoupení anebo obdobnému účelu, je-li toto pro zvíře spojeno s bolestí, utrpením, zraněním nebo jiným poškozením, jakož i vychovávat, cvičit nebo účelově používat zvíře k agresivnímu chování vůči člověku nebo jiným zvířatům,

c) z jiných než zdravotních důvodů

1. omezovat výživu zvířete včetně jeho napájení, nestanoví-li zvláštní předpis jinak,1f)

2. podávat zvířeti potravu obsahující příměsi nebo předměty, které mu způsobují bolest, utrpení nebo jej jinak poškozují,

3. omezovat bez nutnosti svobodu pohybu nutnou pro zvíře určitého druhu, pokud by omezování způsobilo utrpení zvířete,

d) vydat slabé, nevyléčitelně nemocné, vyčerpané nebo staré zvíře, pro které je další přežívání spojeno s trvalou bolestí nebo utrpením, k jinému účelu než neodkladnému a bezbolestnému usmrcení,

e) podávat zvířeti dopingové látky a jiné látky poškozující organismus s cílem změnit jeho výkon nebo vzhled,

…

h) provést technický zákrok, který vyvolá bolest, utrpení nebo poškození zdraví zvířete, nebo chirurgický zákrok za účelem znemožnění nebo změny trvalého označení zvířete čipem nebo tetováním,

i) používat podnětů, předmětů nebo bolest vyvolávajících pomůcek tak, že působí klinicky zjevné poranění nebo následné dlouhodobé klinicky prokazatelné negativní změny v činnosti nervové soustavy nebo jiných orgánových systémů zvířat,

j) podávat zvířeti bez souhlasu veterinárního lékaře veterinární léčiva a přípravky s výjimkou těch, které jsou volně v prodeji, provádět krvavé zákroky, pokud nejsou prováděny osobou odborně způsobilou nebo úprava kopyt a podkovářské úkony, pokud nejsou prováděny osobou, která splňuje odbornou způsobilost podle zvláštního právního předpisu (§ 21 a 22 zákona č. 455/1991 Sb., o živnostenském podnikání); za tyto zákroky se nepovažují paznehtářské úkony a úkony uvedené v § 64b veterinárního zákona,

k) vyvolávat bezdůvodně nepřiměřené působení stresových vlivů biologické, fyzikální nebo chemické povahy,

l) chovat, zejména rozmnožovat zvířata v nevhodných podmínkách nebo tak, aby si sama nebo vzájemně způsobovala utrpení,
m) zasahovat do průběhu porodu způsobem, který neodpovídá obtížnosti porodu, zvyšuje bolest anebo poškozuje zdraví matky i mláděte,
n) zacházet se zvířetem, přepravovat je nebo je pohánět způsobem, který vyvolává nepřiměřenou bolest, utrpení nebo poškození zdraví anebo vede k jeho neúměrnému fyzickému vyčerpání,
o) používat k vázání nebo k jinému omezení pohybu zvířete prostředky, které zvířeti způsobují anebo lze předpokládat, že budou způsobovat, poranění, bolest nebo jiné poškození zdraví,
p) usmrtit zvíře způsobem působícím nepřiměřenou bolest nebo utrpení.
r) překrmovat nebo krmit zvíře násilným způsobem, nejde-li o zákrok nezbytný k záchraně jeho života nebo zachování jeho zdraví,
…
t) opustit zvíře s výjimkou zvířete volně žijícího s úmyslem se ho zbavit nebo zvíře vyhnat,
…
v) označovat zvíře vymrazováním s výjimkou ryb, a označovat zvíře výžehem, s výjimkou koní, stanoví-li tak zvláštní právní předpis (Zákon č. 154/2000 Sb., plemenářský zákon),
…
x) používat elektrický proud k omezení pohybu končetin nebo těla zvířete mimo použití elektrických ohradníků nebo přístrojů pro elektrické omračování a usmrcování zvířat anebo odchyt ryb podle zvláštního právního předpisu,
y) jiné jednání v rozporu s tímto zákonem, v jehož důsledku dojde k utrpení zvířete.
…
(4) Každý je povinen zajistit, aby zvíře, které chová, nezranilo ani neusmrtilo zvíře jiného chovatele. To neplatí, pokud se zvíře jednoho chovatele brání útoku zvířete jiného chovatele nebo pokud zvíře chovatele brání prostor určený k jeho chovu a dále v případě pasteveckých psů při ochraně hospodářských zvířat. Toto ustanovení se vztahuje na volně žijící zvíře, pouze pokud je chováno v zajetí. Toto ustanovení se nevztahuje na zvíře chované v honitbě podle zákona o myslivosti a na loveckého dravce, pokud je používán podle zákona o myslivosti.

§ 5
(1) Nikdo nesmí bez důvodu usmrtit zvíře.
(2) Důvodem k usmrcení je:
a) využití produktů zvířete chovaného nebo drženého pro produkci potravin, vlny, kůže nebo jiných produktů,
b) slabost, nevyléčitelná nemoc, těžké poranění, genetická nebo vrozená vada, celkové vyčerpání nebo stáří zvířete, jsou-li pro další přežívání spojeny s trvalým utrpením,
c) bezprostřední ohrožení člověka zvířetem,
…
e) nařízené mimořádné veterinární nebo hygienické opatření při ochraně před nákazami, nebo simulační cvičení organizované Státní veterinární správou týkající se pohotovostních plánů pro případ výskytu nebezpečných nákaz a nemocí přenosných ze zvířat na člověka,
…
(3) Utracení smí provádět pouze veterinární lékař nebo zletilá osoba, tato však pouze pod odborným dohledem veterinárního lékaře; …

…

§ 5b

Porážení nebo utrácení nemocných, vyčerpaných nebo zraněných zvířat

(1) Pokud je přežívání nemocného, vyčerpaného nebo zraněného zvířete spojeno s jeho nepřiměřeným utrpením, provede se jeho porážka nebo utracení na místě, kde k nemoci, vyčerpání nebo zranění zvířete došlo, a to za podmínek stanovených zvláštním právním předpisem.

(2) Pokud chovatel hodlá přepravovat nemocné, vyčerpané nebo zraněné zvíře k porážce na jatkách, a není-li to v rozporu s požadavky nařízení Rady (ES) č. 1/2005, je povinen si vyžádat vyšetření a zhodnocení jeho stavu soukromým veterinárním lékařem, který způsobilost zvířete pro přepravu posoudí a v případě souhlasu uvede tuto skutečnost v doprovodné dokumentaci podle oddílu III přílohy II nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 853/2004. Chovatel je povinen se před započetím přepravy uvedeného zvířete přesvědčit, že zvíře bude na jatkách přijato, a teprve potom může přepravu zahájit; při tom provede opatření, aby zvíře bylo přepravováno šetrně, nejkratší cestou a na nejbližší jatky. Délka cesty nesmí překročit 100 km. Chovatel nesmí přepravovat zvířata, jejichž přepravu zakazují přímo použitelné předpisy Evropské unie upravující ochranu zvířat během přepravy a úřední kontroly produktů živočišného původu určených k lidské spotřebě.

(3) Provozovatel podniku je povinen zajistit, aby zvířata, u nichž došlo během přepravy do zařízení nebo přehánění v zařízení ke strádání nebo bolestivým stavům, byla ihned poražena, utracena nebo jiným způsobem usmrcena; obdobně to platí pro usmrcení neodstavených mláďat. Pokud to není možné, musí být tato zvířata umístěna odděleně a poražena, utracena nebo usmrcena v co nejkratší době, nejpozději však do dvou hodin od dokončení jejich přepravy nebo přehánění. Zvířata, která nejsou schopna pohybu, nesmí být dále přepravována nebo v uvedeném zařízení na místo porážení, utrácení nebo usmrcení vlečena. Taková zvířata musí být usmrcena tam, kde leží.

…

ČÁST ČTVRTÁ

OCHRANA HOSPODÁŘSKÝCH ZVÍŘAT, ZVÍŘAT V ZÁJMOVÝCH CHOVECH A VOLNĚ ŽIJÍCÍCH ZVÍŘAT

Ochrana hospodářských zvířat

§ 9

(1) Při chovu hospodářských zvířat je zakázáno

a) chovat zvíře v izolaci, působí-li mu to utrpení, pokud to nevyžadují zvláštní předpisy, (viz Zákon č. 166/1999 Sb. o veterinární péči; Vyhláška č. 296/2003 Sb., o zdraví zvířat a jeho ochraně, o přemísťování a přepravě zvířat a o oprávnění a odborné způsobilosti k výkonu některých odborných veterinárních činností),

b) chovat zvířata v tak velkých nebo v tak uspořádaných skupinách anebo v takových prostorách,

1. ve kterých jim míra nebo četnost vzájemných útoků působí utrpení,

2. které neumožňují přirozený odpočinek či řádnou péči,

3. ve kterých nemohou uspokojit své potřeby v příjmu potravy a vody anebo jiné potřeby nezbytné pro jejich život a zdraví,

c) chovat zvířata trvale ve tmě nebo je ponechat bez náležité doby odpočinku od umělého osvětlení,

d) používat takové způsoby nebo postupy plemenitby, které způsobují nebo mohou způsobit zvířeti utrpení nebo zranění,

e) chovat zvíře k hospodářským účelům, u něhož lze na základě jeho fenotypu nebo genotypu očekávat, že bude chováno v dalších generacích se škodlivými účinky na jeho zdraví a životní pohodu,

f) chovat zvířata ve vazném ustájení s výjimkou nezbytně nutné doby po trvání jejich ošetření (pozn.: v chovech skotu až od 1. 1. 2030)

g) provádět kastraci samců zaškrcením varlat.

(2) Je zakázáno hospodářská zvířata používat k dosažení jiných cílů, včetně nátlakových akcí, nejedná-li se o veřejné vystoupení nebo použití zvířete k plnění úkolů stanovených ozbrojeným silám, bezpečnostním sborům nebo obecní policii zvláštními právními předpisy.

§ 10

Dojde-li k utrpení nebo jinému poškozování zvířat prokazatelně v důsledku nevhodné technologie, je chovatel povinen tuto technologii upravit nebo změnit.

§ 10a

Hospodářská zvířata dovážená do České republiky ze zemí, které nejsou členskými státy Evropské unie (třetí země), musí být doprovázena osvědčením vystaveným úředním nebo státem pověřeným veterinárním lékařem země původu, v němž se osvědčuje, že se zvířaty bylo zacházeno způsobem přinejmenším rovnocenným způsobu používanému v České republice a v zemích Evropské unie.

§ 11

(1) V intenzivních chovech je chovatel povinen zabezpečit nejméně jedenkrát denně prohlídku hospodářských zvířat a technologických zařízení a odstranit v nejkratší možné době každou zjištěnou závadu tak, aby nebylo ohroženo zdraví a život zvířat. K zajištění prohlídky hospodářských zvířat v kterékoli době musí být připraveno stabilní nebo mobilní osvětlení, které umožní důsledné provedení prohlídky.

(2) Chovatel je povinen učinit opatření nezbytná pro zabránění úniku hospodářských zvířat a mít pohotově k dispozici nástroje a pomůcky k okamžitému poskytnutí první pomoci, pomoci při porodu či náhlém onemocnění a vlastní vyprošťovací nářadí odpovídající druhu chovaných zvířat a používané technologii, zařízení k nakládce a vykládce zvířat, jakož i nástroje k okamžitému omráčení a vykrvení hospodářského zvířete při nutné porážce.

§ 12

(1) Chovatel je povinen zajistit s ohledem na druh hospodářského zvířete, stupeň jeho vývoje, adaptaci a domestikaci, životní podmínky odpovídající fyziologickým a etologickým potřebám hospodářských zvířat tak, aby jim nebylo působeno utrpení a byla zajištěna jejich pohoda v souladu se získanými zkušenostmi a vědeckými poznatky.

(2) Chovatel hospodářských zvířat musí zajistit dostatečně početný a odborně způsobilý personál s takovými teoretickými a praktickými znalostmi o příslušném druhu a kategorii hospodářských zvířat a používaném chovatelském systému, aby:

a) byl schopen rozpoznat zjevné příznaky zhoršeného zdravotního stavu hospodářského zvířete,

b) zjistit změny v chování hospodářského zvířete,

c) byl schopen určit, zda celkové prostředí je vhodné k zachování zdraví a pohody hospodářského zvířete.

(3) Hospodářským zvířatům nesmí být podáváno krmivo nebo nápoj způsobem, který vyvolává zbytečné utrpení. Krmiva musí splňovat podmínky stanovené zvláštními právními předpisy (viz Zákon č. 91/1996 Sb., o krmivech; Vyhláška č. 451/2000 Sb., kterou se provádí zákon č. 91/1996 Sb., o krmivech).

(4) Pro zabezpečení podmínek ochrany zvířat každé hospodářské zvíře, na němž se projeví příznaky onemocnění nebo zranění, musí být bez odkladu náležitě ošetřeno v souladu se zvláštními právními předpisy (viz Zákon č. 166/1999 Sb. o veterinární péči); vyžaduje-li to situace, musí být nemocná nebo zraněná zvířata izolována ve vhodném ustájení.

§ 12a

(1) Volnost pohybu hospodářského zvířete nesmí být omezována způsobem, který by mu působil utrpení. Ustájení musí umožnit hospodářským zvířatům bez obtíží uléhat, odpočívat, vstávat a pečovat o povrch svého těla a vidět na ostatní zvířata. Prostor pro ležení musí být pohodlný, čistý a s řádným odtokem tekutých odpadů a nesmí působit nepříznivě na hospodářská zvířata.

(2) Pomůcky na přivazování hospodářských zvířat musí být pravidelně kontrolovány a upravovány, aby maximálně omezily riziko udušení nebo jiného poranění hospodářského zvířete.

(3) Pro zajištění pohody a zdraví hospodářských zvířat v intenzivních chovech, pokud větrání závisí na umělém větracím systému, musí být tento systém vybaven poplašným systémem, který bude varovat při selhání, nebo musí být k dispozici náležitý pomocný systém, který zaručí obnovení větrání. Všechna automatická a mechanická zařízení, která mají podstatný význam pro zdraví a pohodu zvířat, musí být kontrolována alespoň jednou denně. Jsou-li shledány závady, musí být okamžitě odstraněny, nebo není-li to možné, musí být podniknuty náležité kroky k zajištění zdraví a příznivého stavu zvířat.

(4) Hospodářským zvířatům, která nejsou chována v budovách, se poskytuje přiměřená ochrana před nepříznivými povětrnostními podmínkami, predátory a riziky ohrožujícími jejich zdraví.

(5) Podrobnosti stanoví ministerstvo prováděcím právním předpisem.

§ 12b

Hospodářská zvířata musí

a) dostávat potravu, která je vhodná pro jejich stáří, druh a která je podávána v dostatečném množství, aby uspokojovala jejich potřeby. Všechna hospodářská zvířata musí mít přístup ke krmivu v intervalech vhodných pro jejich fyziologické potřeby,

b) mít přístup k vodě, která neohrožuje zdravotní stav zvířat, nebo jim musí být umožněno, podle druhu a věkové kategorie, uspokojovat potřeby tekutin,

c) mít možnost přístupu k zařízení pro krmení a napájení tak, aby bylo minimalizováno znečištění krmiva a vody I vyloučeny nepříznivé účinky zápolení o krmivo a napájecí vodu mezi hospodářskými zvířaty.

§ 12c

(1) Hospodářská zvířata musí být chována s ohledem na druh a věkovou kategorii nebo hmotnost a další specifické podmínky nároků na jejich ochranu a pohodu podle stanovených minimálních standardů.

(2) Minimální standardy pro chov hospodářských zvířat stanoví ministerstvo prováděcím právním předpisem.

Zákon č. 166/1999 Sb. o veterinární péči (veterinární zákon)

Vybraná ustanovení

HLAVA II

ZDRAVÍ ZVÍŘAT A JEHO OCHRANA

Oddíl 1

Povinnosti chovatelů

§ 4

(1) Chovatel je povinen

a) chovat zvířata způsobem, v prostředí a podmínkách, které vyžadují jejich biologické potřeby, fyziologické funkce a zdravotní stav a předcházet poškození jejich zdraví,

b) sledovat zdravotní stav zvířat, v odůvodněných případech jim včas poskytnout první pomoc a požádat o odbornou veterinární pomoc,

c) bránit vzniku a šíření nákaz a jiných onemocnění zvířat a plnit povinnosti stanovené tímto zákonem nebo na jeho základě k tlumení těchto nákaz nebo jiných onemocnění zvířat,

d) poskytnout nezbytnou součinnost a pomoc k tomu, aby mohlo být řádně provedeno nařízené vyšetření zvířete, odběr vzorků, ochranné očkování nebo jiný odborný veterinární úkon, například fixace zvířete, předvedení zvířete v zájmovém chovu,

e) podávat zvířatům léčivé přípravky, jejichž výdej je vázán na předpis veterinárního lékaře, jen podle jeho pokynů,

f) zajistit, aby byli psi, jakož i lišky a jezevci držení v zajetí, ve stáří od 3 do 6 měsíců platně očkováni proti vzteklině a poté během doby účinnosti předchozí použité očkovací látky přeočkováni, uchovávat doklad o očkování po dobu platnosti očkování a na požádání jej předložit úřednímu veterinárnímu lékaři,

g) zajistit, aby bylo neprodleně a v rozsahu nezbytně nutném pro vyloučení podezření z onemocnění vzteklinou veterinárně vyšetřeno zvíře, které poranilo člověka nebo s ním přišlo do přímého kontaktu způsobem nebo za okolností, které mohou vyvolávat podezření z onemocnění touto nákazou,

h) dodržovat povinnosti plynoucí z předpisů Evropské unie, (např. prevence, tlumení a eradikace BSE)

i) zabezpečit provádění vyšetření, zdravotních zkoušek a povinných preventivních a diagnostických úkonů v rámci veterinární kontroly zdraví, kontroly dědičnosti zdraví a kontroly pohody zvířat, a to v rozsahu a lhůtách stanovených Ministerstvem zemědělství (dále jen „ministerstvo“) podle § 44

odst. 1 písm. d), uchovávat jejich výsledky po dobu nejméně 3 let a na požádání je předkládat úřednímu veterinárnímu lékaři. Je-li třeba provést též laboratorní vyšetření vzorků, musí být toto vyšetření provedeno v laboratoři uvedené v § 52 odst. 3.

(2) K inseminaci, přenosu embryí a přirozené plemenitbě lze používat jen zvířata, která podle výsledků vyšetření splňují podmínky stanovené tímto zákonem a plemenářským zákonem.

§ 5

(1) Chovatel hospodářských zvířat je dále povinen

a) zabezpečit v rozsahu odpovídajícím druhu zvířat, způsobu jejich chovu a ustájení čištění, dezinfekci, dezinsekci a deratizaci stájí, jiných prostorů a zařízení, v nichž jsou chována zvířata, jakož i čištění a dezinfekci technologických zařízení, dopravních prostředků, strojů, nástrojů, nářadí, pracovních pomůcek a jiných předmětů, které přicházejí do přímého styku se zvířaty, používat k tomu přípravky schválené podle tohoto zákona nebo zvláštních právních předpisů:

(viz Zákon č.378/2007 o léčivech, Zákon č. 258/2000 o ochraně veřejného zdraví, Zákon č, 356/2003 o chemických látkách a chemických přípravcích), dodržovat návod k jejich použití a zacházet s vedlejšími živočišnými produkty způsobem stanoveným tímto zákonem a předpisy Evropské unie (NAŘÍZENÍ EVROPSKÉHO PARLAMENTU A RADY (ES) č. 1069/2009 o hygienických pravidlech pro vedlejší produkty živočišného původu a získané produkty, které nejsou určeny k lidské spotřebě; Čl. 8 a příloha č. V nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 999/2001),

b) v případě nebezpečí zavlečení nákazy nebo nemoci přenosné ze zvířat na člověka zřídit, popřípadě umístit prostředky sloužící k ochraně proti nákazám a nemocem přenosným ze zvířat na člověka a dbát o jejich řádnou funkci,

c) k napájení zvířat používat vodu, která neohrožuje zdravotní stav zvířat a zdravotní nezávadnost jejich produktů, a ke krmení zvířat používat jen zdravotně nezávadná krmiva,

d) podávat zvířatům pouze léčivé přípravky v souladu s pravidly pro jejich používání při poskytování veterinární péče (viz Zákon č. 378/2007 Sb., o léčivech zákon č. 120/2002 Sb., o podmínkách uvádění biocidních přípravků a účinných látek na trh,), veterinární přípravky schválené podle tohoto zákona, doplňkové látky v souladu se zvláštními právními předpisy4) a dodržovat podmínky pro podávání některých látek a přípravků zvířatům, jejichž produkty jsou určeny k výživě lidí (§ 19), poskytovat nezbytnou součinnost orgánům, které provádějí odběr vzorků a šetření v souvislosti s plněním plánu sledování přítomnosti některých látek a jejich reziduí u zvířat, v živočišných produktech, krmivech a napájecí vodě (dále jen „plán sledování některých látek a jejich reziduí“), a dodržovat opatření přijatá na základě tohoto šetření,

e) nepodávat zvířatům látky a přípravky, jejichž používání u hospodářských zvířat nebo u zvířat, jejichž produkty jsou určeny k výživě lidí, není povoleno (§ 19 odst. 1 a 3) (viz Vyhláška č. 291/2003 Sb., o zákazu podávání některých látek zvířatům, jejichž produkty jsou určeny k výživě lidí, a o sledování (monitoringu) přítomnosti nepovolených látek, reziduí a látek kontaminujících, pro něž by živočišné produkty mohly být škodlivé pro zdraví lidí, u zvířat a v jejich produktech),

f) předkládat na požádání úřednímu veterinárnímu lékaři záznamy stanovené zvláštním právním předpisem (§ 22 a násl. zákona č. 154/2000 Sb.) a umožnit přístup k těmto záznamům také soukromému

veterinárnímu lékaři, který vydává potvrzení o zdravotním stavu zvířete a o nákazové situaci v místě původu (dále jen „zdravotní potvrzení“),

g) v případě, že chová zvěř ve farmovém chovu, oznámit krajské veterinární správě nejméně 7 dnů předem zahájení a ukončení své chovatelské činnosti ve vztahu k farmovému chovu zvěře,

h) dodávat na jatky pouze jatečná zvířata s pravdivě a úplně uvedenými informacemi o potravinovém řetězci v souladu s přílohou II oddílu III nařízení (ES) č. 853/2004, kterým se stanoví zvláštní hygienická pravidla pro potraviny živočišného původu; určeným obdobím ve smyslu přílohy II oddílu III bodu 3 písm. c) nařízení (ES) č. 853/2004 se rozumí 60 dnů přede dnem dodání jatečného zvířete na jatky,

i) uvádět na trh pouze zvířata, kterým nebyly podávány nepovolené nebo zakázané (viz Zákon 91/1996 Sb. o krmivech) látky nebo přípravky (§ 19), vést záznamy o tom, kdy a které léčivé přípravky a látky, jimiž mohou být nepříznivě ovlivněny živočišné produkty, byly podány zvířatům, neprodleně předkládat tyto záznamy veterinárnímu lékaři, aby v nich zaznamenal podání léčivých přípravků zvířatům nebo očkování zvířat, uchovávat tyto záznamy nejméně po dobu 5 let a dodržovat ochranné lhůty.

(3) Chovatel, který jako podnikatel chová hospodářská zvířata pro účely podnikání, je dále povinen

a) zajistit, aby práce při ošetřování zvířat a získávání jejich produktů vykonávaly pouze osoby způsobilé k takové činnosti podle zvláštních právních předpisů (viz Zákon č. 258/2000 Sb. o ochraně veřejného zdraví; Nařízení vlády č. 27/2002 Sb., kterým se stanoví způsob organizace práce a pracovních postupů, které je zaměstnavatel povinen zajistit při práci související s chovem zvířat; § 12, 12d a 12f zákona č. 246/1992 Sb. na ochranu zvířat proti týrání), které mají základní znalosti o péči o zvířata a o hygienických požadavcích na získávání živočišných produktů,

b) zpracovat podle schválených zásad pohotovostní plán pro případ výskytu nebezpečných nákaz a nemocí přenosných ze zvířat na člověka, jakož i pro případ vzniku mimořádné situace (dále jen „pohotovostní plán“), zajistit, aby pohotovostní plán byl přístupný všem osobám uvedeným v písmenu a) a při každé změně chovu zvířat, nejméně však jednou ročně, pohotovostní plán aktualizovat,

c) zpracovat vlastní ozdravovací program v souladu s celostátním eradikačním programem jedné nebo více nákaz, nemocí přenosných ze zvířat na člověka a původců těchto nákaz a nemocí (dále jen „program ozdravování zvířat“), předložit jej včetně příslušných změn ke schválení krajské veterinární správě nejpozději do 60 dnů od data zveřejnění programu ozdravování zvířat na internetových stránkách ministerstva a postupovat podle tohoto programu.

Vyhláška č. 208/2004 Sb. o minimálních standardech pro ochranu hospodářských zvířat

§ 1b Minimální standardy zařízení pro hospodářská zvířata

(1) Stáje musí být v souladu s použitou technologií chovu dispozičně, technicky a provozně řešeny tak, aby cirkulace vzduchu, prašnost, teplota a relativní vlhkost vzduchu, koncentrace plynů, osvětlení a hlučnost byly udrženy v mezích, které nejsou pro zvířata škodlivé.

(2) Dispoziční, technické a provozní řešení stájí musí v souladu s použitou technologií chovu
a) umožnit denní kontrolu zdravotního stavu, kondice a pohody hospodářských zvířat,
b) umožnit denní kontrolu stavu technického a technologického zařízení,
c) zabránit vstupu nepovolaných osob a omezit vniknutí jiných zvířat,
d) umožnit mechanickou očistu, dezinfekci, dezinsekci a deratizaci,
e) umožnit veterinární vyšetření a ošetření, podání látek zvířatům a odběr vzorků,
f) umožnit vyčlenění odděleného prostoru pro hospodářská zvířata vyžadující mimořádnou péči, zvířata poraněná, nemocná nebo podezřelá z nákazy,
g) umožnit bezpečné provedení úkonů a činností souvisejících s chovem zvířat a údržbou zařízení.

(3) Box musí být rozměrově a provedením diferencován podle technologie ustájení, druhu a věkové kategorie nebo hmotnosti hospodářských zvířat. Je-li k hrazení použita stranová zábrana, musí vymezovat polohu hospodářského zvířete při ležení a stání na určené ploše, zamezovat kálení hospodářského zvířete na sousední místo a vzájemnému překážení při vstávání a lehání hospodářských zvířat ve stání nebo v boxu při volném ustájení, případně zamezovat ohrožení nebo narušení pohody nebo ohrožení nebo poškození zdraví nebo života mláďat.

(4) Podlahy
a) musí odpovídat hmotnosti hospodářských zvířat,
b) musí v místech ustájení snižovat na minimum rizika uklouznutí a nesmí vyvolávat u hospodářských zvířat zranění, když se s nimi hospodářská zvířata dostanou do kontaktu,
c) roštové musí mít roštnice s odpovídající pevnou nášlapnou plochou a šířkou štěrbin podle druhu, věkové kategorie a hmotnosti zvířat, šířka štěrbin musí zabraňovat vsunutí končetiny hospodářského zvířete, hrany roštnic musí být neostré, bez odštěpů s minimálním převýšením roštnic.

(5) Rampy, lávky a můstky pro naložení a vyložení hospodářských zvířat, zřizované jako součást stáje, a pohyblivé dopravní pásy pro kontejnery musí být opatřeny protiskluzovou úpravou povrchu a bočním hrazením, zabraňujícím pádu hospodářského zvířete nebo kontejneru s hospodářskými zvířaty; výškové nerovnosti nesmí přesáhnout 0,2 m a šířka mezer v podlaze nebo
mezi dvěma podlahami musí zabránit vsunutí končetiny hospodářského zvířete. Rampy, lávky a můstky nesmějí být pro prasata, telata a koně strmější než úhel 20°, tj. 36,4 % k horizontální rovině, a pro ovce a skot vyjma telata než úhel 26° 34', tj. 50 % k horizontální rovině. Pokud je sklon strmější než 10°, tj. 17,6 % k horizontální rovině, musí být rampy, lávky a můstky
konstruovány tak, aby zvířata mohla bez rizika nebo potíží vyjít nahoru či sejít dolů.

(6) Materiál, který je používán pro výstavbu ustájení, a zvláště pro koryta a žlaby, jakož i zařízení, s nímž mohou zvířata přijít do styku, nesmí být pro ně škodlivé a musí být vhodné pro důkladné čistění a dezinfekci. Ustájení a instalace pro zajištění bezpečnosti hospodářských zvířat musí být

konstruovány a udržovány tak, aby neměly ostré okraje či hrany nebo výčnělky, jež by mohly zvířata zranit.

§ 1c Obecné požadavky na chov hospodářských zvířat

Při chovu hospodářských zvířat

a) je třeba hospodářská zvířata od narození navykat na přítomnost člověka, kontakt s ním a provádění základních chovatelských úkonů a používání chovatelských zařízení, vybavení a pomůcek,

b) je třeba věnovat zvýšenou pozornost březím samicím, samicím po porodu, kojícím samicím a jejich mláďatům,

c) je možné jejich trvalé umístění v zimním období pouze ve výběžích nebo na pastvinách, pokud byla takto chovaná zvířata na tento způsob chovu v daných klimatických podmínkách již dostatečně navykána a takový způsob chovu jim nepůsobí utrpení,

d) musí být ve výběžích nebo na pastvinách zabezpečeno, aby zdroje vody nezamrzly a byly hospodářským zvířatům přístupné,

e) nelze hospodářská zvířata jakékoliv věkové kategorie uvedená v této vyhlášce používat a cvičit jako jízdní zvířata pro člověka nebo na ně z jiných důvodů nasedat, s výjimkou koní, oslů a jejich kříženců, nebo je používat pro zápasy,

f) nesmí být omezena volnost pohybu hospodářských zvířat ve výběžích nebo na pastvinách připevněním závaží nebo jiného podobného předmětu k hospodářským zvířatům; volnost pohybu hospodářských zvířat nesmí být dále omezena svázáním hospodářských zvířat nebo svázáním různých částí těla hospodářských zvířat, nebo svázáním více hospodářských zvířat k sobě.

§ 2 Minimální standardy pro ochranu skotu

(1) Minimální standardy pro ochranu kategorie skotu ve věku do šesti měsíců (dále jen "telata") stanoví následující podmínky

a) po porodu ošetřovatel v intenzivních chovech skotu zkontroluje a zabezpečí základní ošetření krávy a telete, včetně ošetření pupku telete vhodnou desinfekcí, a zajistí, aby novorozené tele přijalo co nejdříve, nejpozději do 6 hodin po narození, dostatečné množství mleziva od matky nebo z jiného zdroje,

b) telata nesmí být uvázána, kromě telat chovaných ve stádě, která mohou být uvázána během krmení mlékem nebo jeho náhražkou, maximálně však 1 hodinu,

c) telatům nesmí být nasazován náhubek,

d) všechna telata musí být krmena alespoň dvakrát denně, pro všechna telata ustájená ve skupině, která nejsou krmena do nasycení podle vlastní potřeby zvířete nebo pomocí automatického krmného systému, musí být zajištěn přístup ke krmivu ve stejné době, jako mají ostatní telata ve skupině; při horkém počasí nebo nemocným telatům se čerstvá voda poskytuje neustále,

e) strava pro telata musí obsahovat tolik železa, aby byla zajištěna průměrná hladina krevního hemoglobinu, minimálně však 4,5 mmol/litr, každé tele starší dvou týdnů musí dostávat stravu obsahující vlákninu v minimálním množství zvyšujícím se postupně od 50 g do 250 g pro telata ve stáří 8 až 20 týdnů,

f) šířka individuálního kotce pro telata musí odpovídat minimálně kohoutkové výšce telete, měřeno ve stoje, a délka kotce musí být minimálně rovna délce těla měřené od rostrálního okraje mulce po kaudální okraj hrbolu kyčelního vynásobeného koeficientem 1,1. Individuální kotce pro telata, kromě vyhrazených pro izolaci nemocných zvířat, nesmějí mít celistvé stěny, ale stěny

s otvory, které poskytují telatům přímý vizuální a hmatový kontakt s ostatními; toto ustanovení se však nevztahuje na telata, která jsou chována se svými matkami z důvodu kojení, a stáje, kde je ustájeno méně než 6 telat,

g) tele starší osmi týdnů nesmí být drženo v individuálním kotci, pokud podle veterinárního lékaře jeho zdravotní stav a jeho chování nevyžaduje izolaci a individuální péči; toto ustanovení se však nevztahuje na telata, která jsou chována se svými matkami z důvodu kojení, a stáje, kde je ustájeno méně než 6 telat,

h) pro telata chovaná ve skupinách je prostor bez překážek pro jedno tele o živé hmotnosti do 150 kg přinejmenším 1,5 m^2; 1,7 m^2 pro tele od 150 do 220 kg živé hmotnosti a přinejmenším 1,8 m^2 pro tele nad 220 kg živé hmotnosti,

i) ve stájích s telaty musí být zajištěno přirozené nebo umělé osvětlení; při použití umělého osvětlení nejméně po dobu od 9 do 17 hodin v intenzitě odpovídající přirozenému světlu,

j) pro telata ustájená ve stájích nebo boxech je zajištěno podestlání vhodnou podestýlkou; to se vztahuje zejména na telata mladší než dva týdny a telata v izolaci,

k) u telat chovaných v budovách musí být chovatelem zabezpečena jejich prohlídka nejméně dvakrát denně a u telat, která nejsou chována v budovách, nejméně jedenkrát denně,

l) stáje, kotce, zařízení a potřeby používané pro telata musí být řádně čištěny a dezinfikovány, aby se zabránilo přenosu infekce a usídlení patogenních organismů; trus, moč a nespotřebované nebo vysypané či vylité krmivo musí být odstraňovány tak, aby se omezil zápach na minimum,

m) podlahy musí být hladké, avšak nikoliv kluzké, aby se předešlo poranění telat, a musí být řešeny tak, aby telatům při stání nebo ležení nezpůsobovaly útrapy nebo poranění; musí být vhodné s ohledem na velikost a hmotnost telat a musí tvořit pevný, rovný a stabilní povrch,

n) při manipulaci s telaty se nesmí používat poháněcí nástroje využívající elektrický výboj.

(2) Ustanovení odstavce 1 se vztahují na nově budované nebo rekonstruované stáje pro telata a od 31. prosince 2006 se vztahují na všechny stáje pro telata.

(3) Minimální standardy pro ochranu kategorie plemeníků evidovaných podle zvláštních právních předpisů (Zákon č. 154/2000 Sb., o šlechtění, plemenitbě a evidenci hospodářských zvířat) pro využití v přirozené plemenitbě a inseminaci a pro odchovávané plemenné býčky ve věku od šesti měsíců (dále jen "plemenní býci") stanoví následující podmínky:

a) plocha pro připouštění se řeší a udržuje tak, aby se předcházelo zranění plemenného býka nebo plemenice,

b) mechanická zařízení nutící plemenné býky k pohybu mohou být zapínána na potřebnou dobu pod podmínkou, že jsou náležitě kontrolována a individuálně upravena,

c) minimální plocha pro individuální ustájení plemenného býka v boxu je 16 m^2 a v případě hmotnosti větší než 1000 kg musí být na každých 60 kg živé hmotnosti plocha zvětšena o 1,0 m^2,

d) trvalé uvazování plemenných býků řetězem kolem celého krku se nesmí používat.

(4) Plemenné býky je možné navykat a využívat pro naskočení jiného plemenného býka při odběru semene.

(5) Zvláštní pozornost se musí věnovat stavu paznehtů u všech kategorií dospělého skotu; mezi preventivní opatření patří kontrola stavu paznehtů a paznehtářská úprava prováděná v pravidelných intervalech tak, aby nedocházelo k přerůstání rohoviny nebo jinému poškození paznehtu a bolestivým stavům vyvolávajícím změnu fyziologického postoje nebo pohyblivosti zvířat.

(6) Minimální standardy pro ochranu kategorie býků a jalovic, kteří nejsou evidováni podle zvláštních právních předpisů (Zákon č. 154/2000 Sb., o šlechtění, plemenitbě a evidenci

hospodářských zvířat) k využití v plemenitbě ve věku od šesti měsíců (dále jen "skot ve výkrmu") stanoví následující podmínky:

a) ve skupinách nesmí být volně chován společně skot s rohy a bez rohů, pokud nemá volný přístup do výběhu nebo na pastvu,

b) k prevenci vzájemného naskakování býků nesmí být používány vodiče pod elektrickým napětím.

(7) Minimální standardy pro ochranu kategorie plemenic skotu a jalovic ve věku od šesti měsíců, které jsou evidovány podle zvláštních právních předpisů (Zákon č. 154/2000 Sb., o šlechtění, plemenitbě a evidenci hospodářských zvířat), k využití v plemenitbě nebo jsou pro tento účel odchovávány (dále jen "krávy a jalovice"), stanoví následující podmínky:

a) počet zvířat ve volném ustájení nesmí být větší než počet boxů a počet míst v krmišti, pokud není objemné krmivo podáváno do nasycení podle vlastní potřeby zvířete; prostory včetně chodeb a výběhů zajišťují takové podmínky, aby se předešlo neúměrným skupinovým tlakům; to neplatí ve stájích s automatickým dojicím systémem,

b) ve stájích s automatickým dojicím systémem

1. je možné navýšit počet ustájených zvířat až o 20 % oproti počtu lehacích boxů, pokud je objemné krmivo podáváno do nasycení podle vlastní potřeby zvířete a pokud systém řízení pohybu zvířat zajistí, aby počet zvířat v prostoru s lehacími boxy nebyl větší než počet těchto boxů,
2. musí být zajištěn odpovídající počet dojicích jednotek na počet dojnic, nesmí docházet ke snížení průchodnosti dojicího boxu a nadměrné kumulaci dojnic čekajících na dojení,

c) k omezení pohybu krav a jalovic na stání, zejména při jejich dojení nebo pro omezení kálení a močení do určitého prostoru hnojné uličky, se nesmí používat vodiče pod elektrickým napětím,

d) mechanická zařízení nutící krávy nebo jalovice k pohybu mohou být zapínána na potřebnou dobu pod podmínkou, že jsou náležitě kontrolována a individuálně upravena; v období posledních 2 měsíců březosti nesmí být tato zařízení používána,

e) dojící technika musí být zvolena a dojící zařízení udržováno tak, aby se předešlo poškozování mléčné žlázy. Ošetřovatel dojnic musí ovládat používané technologické zařízení pro dojení a kontrolu správnosti jeho použití. Při každodenní prohlídce zvířat musí být věnována pozornost mléčné žláze a pohlavním orgánům. Případný vznik abnormalit je třeba zvlášť pečlivě sledovat během posledního měsíce březosti,

f) kráva nebo jalovice při používání stájí v intenzivních chovech se před porodem a po něm ustájí v boxu s pevnou podlahou a podestýlkou,

g) ošetřovatel krav nebo jalovic musí ovládat techniku telení, věnuje zvláštní pozornost hygieně, zejména při asistovaných porodech; vznikne-li podezření, že porod bude obtížný, nebo není-li možné vybavit tele manuálně bez vážného nebezpečí pro krávu nebo tele, je třeba vyžádat bez odkladu pomoc veterinárního lékaře. Při porodu prováděném ošetřovatelem nelze používat mechanické pomůcky s výjimkou ručně ovládaných provazů; ve výjimečných případech lze použít ruční porodní pákou ovládané provazy, pokud je možné je rychle uvolnit.

(8) Ke střežení skotu lze používat psy, kteří jsou pro tento účel vychováni, a to po době pozvolného navykání na střežená zvířata a jejich prostředí, ve kterém jsou chována.

(9) Další požadavky na prostory pro ustájení skotu stanoví příloha č. 1 této vyhlášky.

Příloha č. 1 k vyhlášce č. 208/2004 Sb.

Další požadavky na prostory pro ustájení skotu

1. Krávy - minimální rozměry vazného stání

Živá hmotnost v kg	Šířka stání v mm	Délka krátkého stání v mm	Délka středního stání v mm	Délka dlouhého stání v mm
do 550	1120	1830	2210	2390
550 až 650	1150	1900	2300	2480
nad 650	1180	1960	2360	2560

2. Minimální rozměry při volném ustájení skotu

Kategorie	Box (kotec) - plocha lehárny v m^2/ kus nebo živá hmotnost	Šířka pohybových chodeb v mm		Rozměry boxových loží v mm			Rozměry kombiboxu v mm	
		jednosměrné	obousměrné	délka		šířka	délka	šířka
				jedna řada	protilehlé řady			
Krávy	5,00/kus	850	1600	2300	2050	1100	1750	1100
Porodní kotec pro volné telení	9,00/kus							
Jalovice	0,90/100 kg ž.hm.	850	1600	1900 až 2300 [1)]	1700 až 2050 [1)]	800 až 1100 [1)]		
Výkrm býků stlané	0,90/100 kg ž.hm.	1100 [2)]	2100 [2)]					
Výkrm býků celoroštové	0,45/100 kg ž.hm.							

Poznámka:

[1)] Podle hmotnosti od 200 kg.

[2)] Pohybová chodba musí být minimálně stejně široká jako vstupní a výstupní otvor ze stáje.
Při počtu hospodářských zvířat více než 25 kusů ve skupině je nutno rozměry zvětšit minimálně o 30 %.

Nařízení vlády č. 27/2002 Sb., kterým se stanoví způsob organizace práce a pracovních postupů, které je zaměstnavatel povinen zajistit při práci související s chovem zvířat

§ 1

Pro účely tohoto nařízení se chovem zvířat rozumí pracovní činnost zaměřená na využívání zvířat, zejména pro jejich užitkové vlastnosti, plemenitbu nebo výcvik, sportovní, kulturní, vzdělávací, pokusné nebo vědecké účely, která zahrnuje vlastní chov a odchov, péči o výživu a krmení a péči o jejich životní podmínky a ochranu.

§ 2

(1) Zaměstnavatel stanoví pracovní postupy a organizuje práci při chovu zvířat tak, aby byla věnována zvýšená pozornost zvířatům

a) při havarijních situacích a situacích doprovázených hlukem nebo jinými negativními podněty,
b) novým nebo přicházejícím do dosud nepoznaného prostředí,
c) sestavovaným do skupin z jedinců, kteří na sebe nejsou navyklí,
d) poraněným nebo postiženým následky poranění nebo nakaženým infekčními nebo přenosnými nemocemi,
e) v době říje,
f) u nichž se mohou projevit obranné reakce, protože pečují o svá mláďata.

(2) Zaměstnavatel v situacích uvedených v odstavci 1 zajistí, aby před manipulací se zvířaty byly vhodně zabezpečeny a upraveny prostory pro zvířata tak, aby se snížila možná rizika chovu. Zaměstnavatel zajistí odpovídající počet zaměstnanců, jejich vybavení potřebnými pracovními pomůckami odpovídajícími dané nebo očekávané situaci a stanoví konkrétní postup práce.

§ 3

(1) Při chovu zvířat zaměstnavatel zajišťuje zejména dodržování stanoveného denního režimu, klidu, pořádku, čistoty a dostatečné větrání objektů určených pro chov zvířat. Do objektů určených pro chov zvířat mohou zaměstnanci a další osoby vstupovat a zdržovat se tam pouze se souhlasem nebo vědomím zaměstnavatele; zaměstnavatel přitom zajistí dodržování zákazu kouření a zákazu vstupu s otevřeným ohněm.

(2) Venkovní prostory určené pro chov zvířat, například pastviny a výběhy, musí být zabezpečeny tak, aby nedocházelo k nežádoucím únikům zvířat.

§ 4

Zaměstnavatel dále stanoví pracovní postupy a organizuje práci při chovu zvířat tak, aby:

a) se zvířaty bylo zacházeno klidně a rozhodně a aby nebyla drážděna a týrána,
b) vedení a zavádění velkých hospodářských zvířat, s výjimkou koní, zaměstnanec prováděl pomocí ohlávky opatřené vodicím řemenem, vodicí šňůrou nebo tyčí; vodicí šňůru nebo vodicí řemen nesmí mít zaměstnanec omotán kolem ruky a k vedení a zavádění nesmí být používáno řetězu,
c) při nahánění velkých zvířat, pokud se provádí pomocí naháněcích uliček a zábran, byl zaměstnanec vždy za ohrazením nebo za zábranou,
d) zaměstnanec přistupoval k velkým zvířatům až po upozornění hlasem, k ležícímu zvířeti vstupoval vždy se zvýšenou opatrností a při ošetřování nemocného nebo poraněného zvířete

a tam, kde je známo, že se jedná o zvíře nebezpečné nebo které se jako nebezpečné projevuje, byl jištěn zpravidla dalším zaměstnancem,
e) čištění a přivazování zvířat zaměstnanec prováděl vždy z té strany, kde je minimální nebezpečí jeho přiražení nebo přitisknutí zvířetem,
f) při provádění speciálních úkonů, například veterinárních zákroků, inseminace, odrohování, strouhání paznehtů a kování, které provádí odborně způsobilá osoba, byl na pracovišti potřebný počet dalších zaměstnanců a aby při provádění zvláštních úkonů u neklidných zvířat byly použity prostředky k fixaci zvířete, například fixační klec nebo podání zklidňujícího preparátu odborně způsobilou osobou (viz Zákon č. 166/1999 Sb., o veterinární péči a o změně některých souvisejících zákonů),
g) zvířata, která svým chováním ohrožují bezpečnost osob nebo ostatních zvířat, byla vyřazena z chovu; jedná-li se o zvířata chovatelsky cenná, musí být provedena namísto vyřazení taková opatření, která možnost ohrožení snižují, například určením zkušeného ošetřujícího zaměstnance, který je dostatečně seznámen s rizikovým chováním zvířete.

§ 5

(1) Při chovu druhů zvířat, které nejsou uvedeny v přílohách k tomuto nařízení, jako například zvířat v zoologických zahradách, při farmovém chovu běžců, jelenovitých, muflonů, divokých prasat, pernaté zvěře, při chovu zvířat používaných pro pokusné nebo vědecké účely (například viz zákon č. 246/1992 Sb., na ochranu zvířat proti týrání, ve znění zákona č. 162/1993 Sb., zákona č. 193/1994 Sb., zákona č. 243/1997 Sb. a zákona č. 30/1998 Sb., vyhláška č. 311/1997 Sb., o chovu a využití pokusných zvířat), zaměstnavatel stanoví pracovní postupy a organizuje práci s ohledem na druh rizika.
(2) Při práci v chovech zvířat zamořených infekčními chorobami a při pracích při likvidaci uhynulých zvířat a v laboratořích, zaměstnavatel stanoví pracovní postupy a organizuje práci s ohledem na druh rizika podle zvláštních právních předpisů (viz Zákon č. 166/1999 Sb., o veterinární péči a o změně některých souvisejících zákonů).

§ 6

Další požadavky na zaměstnavatele při stanovení pracovních postupů a organizace práce jsou uvedeny v přílohách k tomuto nařízení viz níže:

Příloha č. 2 k nařízení vlády č. 27/2002 Sb.

<u>Další požadavky na organizaci práce a pracovní postupy při chovu skotu</u>

1. Při chovu skotu je zaměstnavatel povinen organizovat práci a stanovit pracovní postupy zejména s ohledem na rizika

a) kopnutí, zejména od boku zvířete, bodnutí nebo pohmoždění rohem,
b) přitisknutí, povalení, zavalení nebo pošlapání, zejména při vstupu na stání nebo do boxu, při pomoci při telení nebo při vstupu k ležícímu zvířeti,
c) povalení, pošlapání, pokopání, uklouznutí, zejména při vedení skotu nebo přehánění,
d) napadení agresivním býkem, zejména při ošetřování nebo přemísťování,

e) zranění způsobené ocasem krávy, zejména očí, při nasazování dojícího zařízení.

2. Dospělý skot musí být ve vazné stáji pevně a bezpečně uvázán. Uvazování dospělého skotu se provádí za šíji, nikoli za rohy. Ve vazných stájích, kde jsou ustájení býci na žír starší než jeden rok, musí být vždy krmné chodby a zaměstnanec musí mít možnost se před vstupem přesvědčit, že ve stáji se nepohybuje neuvázané zvíře. Vstupuje-li zaměstnanec na stání nebo do boxu, je nutné zajištění ústupové cesty a přítomnost dalšího zaměstnance, který ho v boxu jistí.

3. Před vstupem do stání upozorní zaměstnanec skot hlasem; převádění dospělého skotu se provádí pouze na provazu, na vodící šňůře připevněné na zvláštní ohlávce nebo pomocí tyče. Při volném ustájení nesmí zaměstnanec vstupovat sám mezi volně ustájený skot; je-li vstup nezbytný, je nutná přítomnost dalšího zaměstnance.

4. Přehánění skotu se provádí zpravidla pomocí zábran. Otevírání vrat nebo branky z volné stáje se provádí tak, aby při každém otevření byl zaměstnanec, který vrata nebo branku otevřel, chráněn.

5. Ve vazné stáji musí být plemenný býk zajištěn dvojitým obojkem s dvojitým úvazkem, popřípadě dalším bezpečným jištěním, které však nesmí zvíře zraňovat. Při boxovém ustájení je nutno zajistit pevnou konstrukci boxu a dveře, které je možné rychle a bezpečně otevírat i zavírat a jistit zvenku, přičemž při vstupu do boxu musí být zaměstnanec jištěn dalším zaměstnancem. Při ošetřování plemenného býka v boxu je nezbytné jej nejdříve bezpečně přivázat. Při odvazování a přivazování plemenného býka, veterinárních zákrocích, odběru semene, strouhání paznehtů nebo jiných úkonech, musí být kromě ošetřujícího zaměstnance přítomen další zaměstnanec, který je způsobilý v případě potřeby poskytnout pomoc. Při ošetřování býka ve stání je nutné, aby ošetřující zaměstnanec nejdříve přiměl býka k tomu, aby ustoupil šikmo stranou.

6. Plemenní býci se vodí na vodících tyčích, bezpečně zapnutých do nosního kroužku. Podle povahy je plemenný býk veden na vodících tyčích nejméně jedním zaměstnancem tak, aby byl vždy bezpečně ovládán; k vedení lze použít i pevné otěže, na kterých ho mohou vést nejméně dva zaměstnanci.

7. Při vyhánění plemenného býka z boxu do výběhu se otevírají dveře vždy z vnější strany, směrem do výběhu. Zaměstnanec musí mít zajištěn volný průchod tak, aby měl v případě potřeby zajištěnu únikovou cestu.

8. Při odběru semene od plemenného býka nesmí ošetřující zaměstnanec provádět současně i jiné úkony.